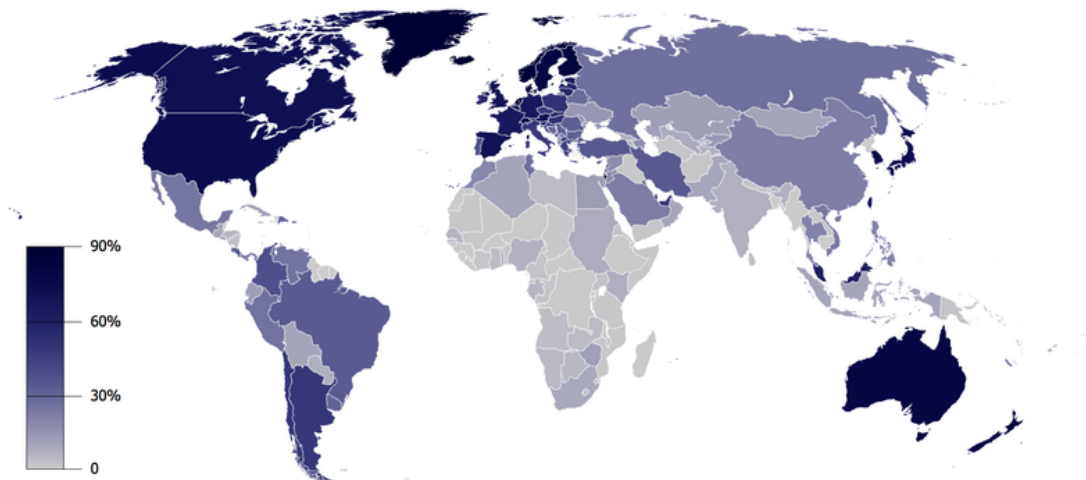

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

เว็บไซต์ มีบทบาทสำคัญต่อสังคมยุคปัจจุบัน เพราะข้อมูลข่าวสารที่อยู่บนโลกนี้มีมากมาย มนุษย์จึงต้องการจัดเก็บข้อมูลไว้เพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ เว็บไซต์ คือ ที่อยู่ของ ข้อมูลข่าวสารในระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งส่งผลให้การดำเนินชีวิตและการทำกิจกรรมต่างๆ ของ มนุษย์เปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่สะดวก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น องค์กรทั้งภาครัฐ และเอกชน โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ต่างหันมาให้ความสำคัญกับการใช้เว็บไซต์ใน ระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นช่องทางหนึ่งที่สามารถสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารขององค์กร ให้แก่ผู้รับสารได้ทราบ

ภาพที่ 1.1 การใช้อินเทอร์เน็ตของประชากรในแต่ละประเทศ

ที่มา : <http://gunn.co.nz/map/> (14 สิงหาคม 2552)

จากแผนภูมิ การใช้อินเทอร์เน็ตของประชากรในแต่ละประเทศ (world internet users and population stat) สํารวจเมื่อเดือนมิถุนายน ปี 2009 พบว่า จำนวนการใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศที่เป็นสีน้ำเงินเข้ม คือประชากรมีการใช้อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 60 ถึง ร้อยละ 90 ส่วนมาก คือ Americas Europe และ Oceania รองลงมา ร้อยละ 30 ถึง ร้อยละ 60 คือ East Asia และ South Americas ส่วน ร้อยละ 0 ถึง ร้อยละ 30 ได้แก่ Middle East และ South Asia เป็นประเทศที่มีสีน้ำเงินอ่อน ซึ่ง

ประเทศที่มีค่าเฉลี่ยร้อยละในระดับที่น้อย แนวโน้มในอนาคตก็จะเพิ่มความเข้มของสี่ขึ้น ซึ่งนั่นหมายถึง การใช้อินเทอร์เน็ตของประชากรในแต่ละประเทศก็จะเพิ่มขึ้น จากแนวโน้มการใช้งานระบบอินเทอร์เน็ตที่มากขึ้น ทำให้เราทราบว่า ข้อมูลข่าวสาร ไม่ได้จำกัดแต่ในตำราหรือหนังสือเท่านั้น ในโลกอินเทอร์เน็ต หรือโลกไร้พรมแดน ประชากรสามารถเข้าไปหาข้อมูลข่าวสาร ส่งผลให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ใช้ช่องทางนี้ในการสื่อสาร ซึ่งจะเห็นว่าในแต่ละประเทศก็จะมีเว็บไซต์นำเสนอข้อมูลการท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถรับรู้ข้อมูลการท่องเที่ยว ส่งผลให้มีการเดินทางมาท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับการพยากรณ์สถิติการเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่จะเกิดใน ปี พ.ศ. 2550 – 2554 ซึ่งจะมีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น พบว่า พ.ศ. 2550 มีนักท่องเที่ยว 13.72 ล้านคน พ.ศ. 2551 มี 14.49 ล้านคน พ.ศ. 2552 มี 15.30 ล้านคน พ.ศ. 2553 มี 16.16 ล้านคน และ 17.07 ล้านคน เมื่อ พ.ศ. 2554 (สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552)

จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรที่สมบูรณ์สวยงาม มีประเพณีและวัฒนธรรมที่หลากหลาย เป็นศูนย์กลางแห่งอนาจักรล้านนา มีอายุมากกว่า 700 ปี ทำให้เชียงใหม่ ได้รับรางวัลเป็นเมืองที่นักท่องเที่ยวใฝ่ฝันอยากมาท่องเที่ยวเป็นอันดับ 3 ของโลก (The 2007 Condé Nast Traveler Readers' Choice Awards) ของ Condé Nast Traveler Magazine(U.S.A.) (รายงานประจำปีสำนักงานพัฒนา การท่องเที่ยว <http://www.tourism.go.th>, 30 กรกฎาคม 2552) การท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่มีหลากหลาย และการท่องเที่ยวหมู่บ้านชาวเขาได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวตามกระแสของการท่องเที่ยว

ชาวเขาเผ่าม้ง เป็นชนเผ่าที่มีประชากรมากเป็นอันดับที่สองรองจากเผ่ากระเหรี่ยง ชาวเขาเผ่าม้ง มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย กระจายออกไปถึง 13 จังหวัด ถิ่นที่พบมากคือจังหวัดตาก เชียงใหม่และเพชรบูรณ์ (กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานศึกษาการเขต เขตการศึกษา 8 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2535-2539) จากประชากรที่มีจำนวนมาก ทำให้มีการอพยพจากคอกเข้าสู่เมืองของคนม้ง เช่นกลุ่มของชาวบ้านที่เป็นเกษตรกรนั้นมีปัจจัยผลักดันให้ออกจากชุมชนบนภูเขากับปัจจัยดึงดูดในเมืองหลายอย่าง ที่สลับซับซ้อนหลายระดับ นับตั้งแต่ปัจเจกบุคคล คริวเรือน ชุมชนหรือท้องถิ่น รวมไปถึงนโยบายของรัฐและกระแสของโลกาภิวัตน์เป็นต้น เมื่อเข้ามาแล้วพวกเขาต้องเผชิญการปรับตัวครั้งใหญ่ในชีวิตที่มีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิงกับชุมชนที่ตนเติบโตมา ฉะนั้นแม้ว่าหลายคนจะประสบความสำเร็จแต่ในขณะเดียวกัน อีกหลายคนก็ต้องเผชิญกับความล้มเหลวในการใช้ชีวิตอยู่ในเมือง (ประสิทธิ์ ลีปรีชา, 2548) ซึ่งไม่สอดคล้องกับกรอบนโยบายของคณะกรรมการ ททท. พ.ศ. 2550 – 2554 ที่มีนโยบายส่งเสริม ให้การท่องเที่ยว มีบทบาทในการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วทุกภูมิภาคของ

ไทยและเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจก่อให้เกิดการสร้างงานและเพิ่มรายได้ให้กับประเทศ รวมไปถึงไม่สอดคล้องกับแผนการตลาดการท่องเที่ยวปี 2552 ที่ถูกจัดทำขึ้นจากกรอบนโยบายรัฐบาลเน้นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (รายงานประจำปีสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว <http://www.tourism.go.th>, 30 กรกฎาคม 2552) ส่วนทางด้าน การรับรู้สัญญาณทางวัฒนธรรมของเขาเผ่าม้ง นักท่องเที่ยวมักจะรับรู้สัญลักษณ์ที่รวมๆ กัน เช่น เรื่องของหัตถกรรม โดยนักท่องเที่ยวยังไม่เข้าใจความแตกต่างในเรื่องของชาติพันธุ์ ดังนั้นถ้ามองข้ามหรือไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับชาติพันธุ์และความละเอียดอ่อนทางวัฒนธรรมตามสัญญาณที่ปรากฏอยู่ ก็อาจจะสูญหายได้ ยกตัวอย่างผ้าของเผ่าม้งจะเป็นลายปักที่เป็นพื้นฐานเดิมๆ แต่รูปแบบนั้นเปลี่ยนไปตามแต่ละยุค แต่ละสมัย แต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน (ยิ่งยศ หวังวนวัฒน์, 2552) ประกอบกับสัญญาณที่ปรากฏยังหมู่บ้านม้งคอยปุย มีสัญญาณที่ปรากฏอยู่มากมายหลายอย่าง จึงควรดึงลักษณะเด่นออกมาเพื่อ เติมเต็มการเข้าใจสัญญาณที่เป็นเอกลักษณ์ของหมู่บ้านม้งคอยปุย เพื่อนำมาเสนอบนเว็บไซต์ ตามความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวและประชากรหมู่บ้านม้งคอยปุย

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจ วิเคราะห์สัญญาณและความต้องการรูปแบบเว็บไซต์หมู่บ้านม้งคอยปุย ของกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและประชากรหมู่บ้านม้งคอยปุย ซึ่งหมู่บ้านม้งคอยปุย เป็นหมู่บ้านที่มีชื่อเสียงและมีสภาพภูมิศาสตร์ใกล้เคียงแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งนำเสนอประวัติศาสตร์ สัญลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่และสภาพภูมิศาสตร์ ที่สามารถนำมาเสนอเพื่อการท่องเที่ยว โดยการนำผลการวิเคราะห์สัญญาณและความต้องการรูปแบบเว็บไซต์หมู่บ้านม้งคอยปุย มาผ่านการออกแบบเว็บไซต์ เพื่อเป็นต้นแบบเว็บไซต์ส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับหมู่บ้านม้งคอยปุย และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันทางอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ให้กับสังคมไทยและสร้างคุณค่าที่ดึงมาให้กับ หมู่บ้านม้งคอยปุย

¹ สัญญาณ (Sign) คือ เครื่องหมายที่ใช้ในการสื่อความหมายหรือเป็นตัวแทนของความจริงในโลกแห่งวัตถุ โดยประกอบขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างส่วนที่เป็นรูปธรรม ซึ่งมนุษย์สามารถรับรู้ได้ผ่านผัสสะทั้งหลาย โดยไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นแต่เพียงภาษาเท่านั้น แต่รวมถึงกริยาท่าทาง การแสดงออก วัตถุ ฯลฯ และส่วนของนามธรรม อันได้แก่ ความคิด ความหมายที่อ้างอิงถึงวัตถุจริงภายใต้ข้อตกลงบางอย่างทางสังคม-วัฒนธรรม ประกอบขึ้นจาก 2 ส่วนคือรูปสัญญาณ (Signifier) และความหมายสัญญาณ (Signified)

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อวิเคราะห์สัญลักษณ์และความต้องการรูปแบบเว็บไซต์หมู่บ้านมั่งคองปุยของกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและประชากรหมู่บ้านมั่งคองปุย
2. ออกแบบเว็บไซต์เพื่อเป็นต้นแบบเว็บไซต์ส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับหมู่บ้านมั่งคองปุย

1.3 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1. สามารถนำผลการวิเคราะห์มาออกแบบเว็บไซต์ที่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและประชากรหมู่บ้านมั่งคองปุย
2. ได้ต้นแบบเว็บไซต์ส่งเสริมการท่องเที่ยว สำหรับหมู่บ้านมั่งคองปุย

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

สัญลักษณ์ (Semiotic) หมายถึง เครื่องหมายที่ใช้ในการสื่อความหมายหรือเป็นตัว แทนของความจริงในโลกแห่งวัตถุ ซึ่งถูกกำหนดขึ้นภายใต้ข้อตกลงบางอย่างทางสังคมวัฒนธรรม โดยประกอบขึ้นจาก 2 ส่วนคือรูปสัญลักษณ์ (Signifier) และความหมายสัญลักษณ์ (Signified) สัญลักษณ์นี้ไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นแต่เพียงภาษาเท่านั้นแต่รวมถึงกิริยา ท่าทาง การแสดงออก วัตถุสิ่งของ ฯลฯ

สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม (Cultural Symbols) หมายถึง สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่แหล่งท่องเที่ยวกำหนดให้นักท่องเที่ยวได้จดจำวัฒนธรรมนั้น ๆ เช่น สัญลักษณ์ของเชียงใหม่ส่วนมากนำเอารูปพระบรมธาตุคอกยสุเทพมาเป็นสัญลักษณ์การท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง การเดินทางไปเยือนสถานที่ต่างถิ่น ซึ่งมีใช่เป็นที่พำนักอาศัยประจำของบุคคลนั้นและเป็นการเยือนชั่วคราว โดยไม่ใช่เพื่อเป็นการประกอบอาชีพหารายได้ องค์การสหประชาชาติในคราวประชุมว่าด้วยการเดินทางและท่องเที่ยว ณ กรุงโรม เมื่อปี พ.ศ. 2506 ได้ให้นิยามของการท่องเที่ยวไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมที่มีเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องอยู่ 3 ประการ คือ ประการแรกต้องเดินทางจากที่อยู่ปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว ประการต่อมาต้องมีสถานที่ปลายทาง ที่ประสงค์จะไปเยี่ยมชมและด้วยความสมัครใจและประการสุดท้ายต้องมีจุดมุ่งหมายของการเดินทาง โดยเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งแต่ต้องมีใช่เพื่อประกอบอาชีพ และไปอยู่ประจำ (สำนักงานพัฒนา การท่องเที่ยว <http://www.tourism.go.th>, 30 กรกฎาคม 2552)

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่มีมุ่งเรียนรู้จากวัฒนธรรมอื่น ๆ เพื่อให้เกิดโลกทัศน์ใหม่ ๆ ที่กว้างไกล จากการมีประสบการณ์ ในแหล่งวัฒนธรรม ที่คงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นรวมถึงการใช้เวลาในการท่องเที่ยวแสวงหาความรู้ด้านวิชาการเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ หรือเพื่อศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ในแง่มานุษยวิทยาและสังคมวิทยาหรือเพื่อชมโบราณสถานที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์

นักท่องเที่ยว (Tourists) หมายถึง ผู้ที่เดินทางไปอยู่ในสถานที่อันมิใช่ที่พักอาศัยของตนเอง ซึ่งเป็นการเดินทางไปอยู่ชั่วคราวตั้งแต่ 24 ชั่วโมงขึ้นไป (มีการค้างคืนอย่างน้อย 1 คืน) แต่ไม่เกิน 90 วัน เป็นการเดินทางโดยสมัครใจ ด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตามที่มีใช้การไปประกอบอาชีพหรือหารายได้

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศหรือนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (Foreign Tourist or International Tourist) หมายถึง นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในประเทศไทย

นักท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic Tourists) หมายถึง นักท่องเที่ยวที่มีถิ่นที่อยู่หรือที่พักอาศัยในประเทศไทยในจังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง อาจจะเป็นคนไทยหรือคนต่างชาตินักพักอาศัยในประเทศไทยก็ได้ และมีการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดอื่นอันมิใช่จังหวัดที่เขามีถิ่นที่อยู่หรือพักอาศัย

ชาวเขาเผ่าม้ง (Hmong) หมายถึง ชนเผ่าที่มีถิ่นฐานเดิมอยู่แถบมณฑลยูนนานและอพยพเข้าสู่ประเทศจีนเรื่อยมา นับตั้งแต่ในศตวรรษที่ 18 ม้งเริ่มย้ายที่ไปทางทิศใต้ของจีนเนื่องจากความไม่สงบทางการเมืองและเพื่อค้นหาที่ดินที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูก ม้งในขณะนี้ยังอยู่ในหลายๆ ประเทศใน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงประเทศไทย ม้งอพยพตั้งถิ่นฐานอยู่บนดอยสูงทางภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

หมู่บ้านม้งดอยปู่² หมายถึง หมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้ง ตั้งอยู่ หมู่ที่ 11 ตำบลสุเทพ อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ประมาณ 30 กิโลเมตรเดินทางขึ้นไปหมู่บ้านม้งดอยปู่จากตัวเมืองเชียงใหม่มุ่งหน้าไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ผ่านสวนสัตว์เชียงใหม่ เข้าสู่เขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย อนุสาวรีย์ครูบาศรีวิชัย วัดพระธาตุดอยสุเทพราชวรวิหาร พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ เข้าสู่หมู่บ้านดอยปู่

²หมู่บ้านม้งดอยปู่ ผู้ศึกษาจะเรียกแทนหมู่บ้านแม่ดอยปู่ ซึ่งเรียกตามชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ ม้ง เมื่อประมาณปี 2547 ได้มีการประชุมชาวเขาเผ่าต่าง ๆ เพื่อที่จะเลือกชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์หรือเผ่าพันธุ์นั้น ๆ เพราะที่ผ่านมามีการเรียกชื่อมีมากมายหลายชื่อ ยกตัวอย่างเช่น กระเหรี่ยง ปากาย ยาง ก็จะเลือกเป็น กระเหรี่ยง ส่วนชาวเขาเผ่าม้งได้เลือกคำว่า ม้ง เป็นชื่อเรียกของเผ่า ทั้งนี้เพราะคำว่าแม่ ถูกเรียกมาจากคนภายนอกเผ่า ซึ่งมีความหมายและสื่อไปในทิศทางที่ค่อนข้างไม่ตรงกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ (อึ้งยศ หวังวันวัฒน์, 2552) ผู้ศึกษาจะใช้คำว่าม้ง แทน คำว่าแม่ ในการศึกษาในครั้งนี้ เช่น หมู่บ้านแม่ดอยปู่ จะเรียกเป็นหมู่บ้าน ม้งดอยปู่

ประชากรหมู่บ้านมั่งคอยปุย หมายถึง กลุ่มตัวอย่างของประชากรหมู่บ้านมั่งคอยปุย คือ พ่อค้าแม่ค้าที่ประกอบอาชีพค้าขาย เจ้าของธุรกิจ รวมไปถึงช่างภาพ เป็นอาชีพที่จะต้องติดต่อสื่อสาร ค้าขายและให้ข้อมูลด้านต่างๆ แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติโดยตรง ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของหมู่บ้านมั่งคอยปุย

เว็บไซต์ (Website) หมายถึง ที่อยู่ของข้อมูลข่าวสาร ในระบบอินเทอร์เน็ตเป็นข้อมูล HTML (Hypertext Mark-up Language) ที่มีการ นำเสนอ ทั้งข้อมูลภาพ และข้อมูลเสียง